

แนวทางการยกระดับวิชาชีพครูด้านการควบคุมและส่งเสริมวิชาชีพครู

นายไวย เรศ ลิบลับ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาอุดมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2532

ISBN 974-576-371-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016172

11550300X

GUIDELINES FOR THE PROMOTION OF TEACHING PROFESSION
IN THE ASPECT OF CONTROL AND PROMOTION OF TEACHING PROFESSION

Mr. Iyares Liblub

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Higher Education
Graduate School
Chulalongkorn University
1989

ISBN 974-576-371-3

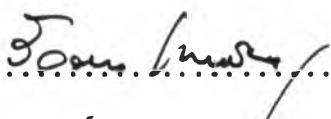
หัวข้อวิทยานิพนธ์   แนวทางการยกระดับวิชาชีพครูด้านการควบคุมและส่งเสริมวิชาชีพครู
โดย   นายไอย เรศ   ลิบลับ
ภาควิชา   จุคมศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา   โยวีไลกุล

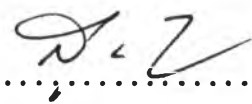

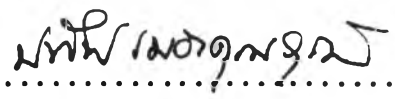
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาคามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร   วัชรราชย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา   เทพหัสติน ณ อยุธยา)

.... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา   โยวีไลกุล)

.... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปทีป   เมธาคูณวุฒิ)

ไอยเรศ ลิ้มลิ้ม : แนวทางการยกระดับวิชาชีพครูด้านการควบคุมและส่งเสริมวิชาชีพครู
(GUIDELINES FOR THE PROMOTION OF TEACHING PROFESSION IN THE ASPECT
OF CONTROL AND PROMOTION OF TEACHING PROFESSION) อ.ที่ปรึกษา: ผศ.ดร.
สุกัญญา ไชววิไลกุล. 190 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และอุปสรรคของการยกระดับวิชาชีพครูด้านการควบคุมและส่งเสริมวิชาชีพครู พร้อมทั้ง เสนอแนวทางการยกระดับวิชาชีพครูด้านการควบคุมและส่งเสริมวิชาชีพครู

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคของการยกระดับวิชาชีพครูด้านการควบคุมมาตรฐานการผลิตครู ด้านการควบคุมมาตรฐานโดยการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ด้านการควบคุมมาตรฐานโดยการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ และด้านการส่งเสริมวิชาชีพครู จากการศึกษา เอกสารการสัมภาษณ์สอดคล้องกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ผลิตครู ผู้ใช้ครู และผู้ประกอบวิชาชีพครู ในทุกด้าน

แนวทางในการยกระดับวิชาชีพครูมีแนวปฏิบัติดังนี้ ในด้านการควบคุมมาตรฐานการผลิตครูควรส่งเสริมวิธีการให้โควตาพิเศษสำหรับบุคคลที่เรียนดีจากจังหวัดต่าง ๆ เข้ามาเรียนครู โดยการให้ทุนการศึกษาและประกันการมีงานทำ ควรมีการพัฒนา เครื่องมือคัด เลือกนักศึกษาครูตลอดจนผู้ที่จะสอบบรรจุครูให้สามารถวัดได้ทั้งความรู้ด้าน เนื้อหาวิชาและคุณลักษณะของการ เป็นครู สถาบันผลิต ครูควรลดจำนวนผลิตลงและมุ่งสร้างคุณภาพของผู้ที่จะ เข้าสู่วิชาชีพครูให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ตลอดจน เร่งพัฒนาครูประจำการให้มี ความรู้ความสามารถตาม เทคโนโลยีที่ เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และสถาบันผลิต ครู ควรประสานงานกันเพื่อกำหนดมาตรฐานการผลิตครูให้ได้มาตรฐาน เดียวกันและรับประกันผู้สำเร็จว่ามีคุณภาพตรงตามมาตรฐานการผลิตทุกคน สำหรับในด้านการควบคุมมาตรฐาน โดยการกำหนดใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูควรมีการ ออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู โดยการออกพระราชบัญญัติควบคุมผู้ประกอบวิชาชีพครู ให้องค์กรวิชาชีพครูดำเนินการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ส่วนในด้านการควบคุมมาตรฐาน โดยการกำหนด เกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ ควรกำหนดให้ผู้ที่จะ เข้าสู่วิชาชีพครูต้องสำเร็จปริญญาตรี เป็นอย่างต่ำ และควร เป็นปริญญาตรีทางการศึกษา สำหรับผู้ที่จบปริญญาตรีทางวิชาชีพอื่นหากประสงค์จะ เข้าสู่วิชาชีพครู ควรได้รับการศึกษาหรือฝึกอบรมวิชาชีพครูเพิ่มเติม

การยกระดับวิชาชีพครูด้านการส่งเสริมวิชาชีพครู ควรดำเนินการไปพร้อมกับการควบคุมวิชาชีพครู ทั้งนี้ให้มีการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานต้นสังกัดและสถาบันผลิต ครูที่จะ เป็น แหล่ง ให้การส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครู โดยให้ครู เลิกค่าใช้จ่าายน้อยที่สุด นอกจากนี้ควรกำหนดหลักสูตรการศึกษาหรือฝึกอบรมเพิ่มเติม โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับภาระงานในหน้าที่ของครู เป็นสำคัญและ ควรส่งเสริมให้ครู ได้มีโอกาสศึกษา อบรม เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันอยู่ เสมอ

ภาควิชา ..... ศึกษาศาสตร์
สาขาวิชา ..... ศึกษาศาสตร์
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิติ .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

IYARES LIBLUB : GUIDELINES FOR THE PROMOTION OF TEACHING PROFESSION
IN THE ASPECT OF CONTROL AND PROMOTION OF TEACHING PROFESSION
THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF SUKANYA S.KOVILAIKOOL, Ph.D. 190 PP.

The purposes of this research were to study present status, problems, obstacles as well to propose guidelines concerning to the control and promotion of teaching profession.

The results of the study, from the documents and interviews, revealed that the present status, problems and obstacles of the promotion of teaching profession concerning the control of teacher's standardization, vocational certificate, minimum standard level and the teacher's promotion appeared as the same opinions of the producers and utilizers in every aspect.

Promotion teacher's profession guidelines were:

Production standard's control: It should be promoted by providing special quota for the genius from other provinces with scholarships and working guarantee. The methods for selecting students and teacher should be developed in order to be able to test academic knowledge and teacher's characteristics. Teaching institutes should reduce the amount of students and aimed to create the quality of the new becoming teachers. Teacher development should be improved in order to comply with the new technology. Teacher institutes should coordinate among each others to build the same standards which were guarantee.

Teacher profession's standard control: Teacher vocational certificate should be issued by the teacher organization. Bachelor degree in education should be required as the minimum for teacher's profession. It should be trained or having special course for others who were graduated with other degrees.

The teacher profession promotion: It should go along with the teacher profession control by coordinating among teacher institutes and their headquarter. Teacher institutes would be the promotion unit and developed teacher profession with the least expenses. The curriculum and special training course should be planned which based on teacher's workload. Exchanging experiences and field-trip should be promoted too.

ภาควิชา ..... จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สาขาวิชา ..... จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนักศึกษา ..... Iyares Liblub .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... Sukanya S. Kovilaikool

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องด้วยความอนุเคราะห์จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา ไชววิไลกุล ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและควบคุมการทำวิจัยที่ได้กรุณาให้การสนับสนุน ส่งเสริมและแนะนำช่วยเหลือตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนสำเร็จบริบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบ ขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ประยงค์ บุญมงคล ผู้ก่อตั้งทุน นายโชติ บุญมงคล ซึ่งเป็นทุนสนับสนุนการทำวิจัยของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตลอดจนคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ทุกท่านที่พิจารณาอนุมัติให้แก่วิจัย จำนวน 5,000.- บาท

ขอกราบขอบพระคุณ คุณกิริรินทร์ ชัชวาลวงศ์ นายแพทย์ ชูชัย ศุภวงศ์ อาจารย์ ดุษณี แก้วกำเนิด ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทรงคุณ อัครถาวร รองศาสตราจารย์ ดร.ทองอินทร์ วงศ์โสธร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวี เลิศปัญญาวิทย์ รองศาสตราจารย์ ดร.ประसार มาลากุล ณ อยุธยา อาจารย์ พนม แก้วกำเนิด ดร.วิศิษฐ์ ชุมวรฐายี รองศาสตราจารย์ สมคิด รัชกาลัสดี อาจารย์ สมคิด ศิลป์ประกอบ ศาสตราจารย์ ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ ดร.สายหยุด จำปาทอง และอาจารย์สำเร็จ นิลประดิษฐ์ ที่ได้กรุณาให้สัมภาษณ์อันเป็นประโยชน์แก่การวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา เทพัสติน ณ อยุธยา รองศาสตราจารย์ ดร.ปทีป เมธาคุณวุฒิ ศาสตราจารย์ สุมน อมรวิวัฒน์ รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา รัชพลเมือง รองศาสตราจารย์ ดร.จินดนา ยูนิพันธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รัชดา สุครา และอาจารย์ สำเร็จ นิลประดิษฐ์ ซึ่งได้ตรวจแก้ไขแบบสอบถามพร้อมให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่การวิจัย

ขอขอบคุณ อาจารย์ ทิพย์วิมล กิตติวรพล อาจารย์ พัทธนี เดชประเสริฐ อาจารย์ อำนาจ วงษ์สมิง และคุณศรีสุดา ประสงค์ผลชัย ที่มีส่วนทำให้การวิจัยครั้งนี้ดำเนินไปด้วยความ เรียบร้อยสมความประสงค์ทุกประการ

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณ คุณแม่ คุณมุกดา ลิบบ ลิภโธษ และญาติพี่น้อง ตลอดจนเพื่อน ๆ ทุกคนที่ได้ส่งเสริมสนับสนุนและให้กำลังใจในการศึกษาของผู้วิจัยมาโดยตลอด จนกระทั่งการวิจัย ครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย	6
ขอบเขตการวิจัย	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	6
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	7
2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
ความสำคัญของวิชาชีพครู	9
วิชาชีพครูในฐานะวิชาชีพชั้นสูง	10
ความเป็นมาของวิชาชีพครูในประเทศไทย	12
ปัญหาวิชาชีพครู	18
องค์กรวิชาชีพครู	21
การยกระดับวิชาชีพครู	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการยกระดับวิชาชีพครู	36
สภาพปัจจุบันและปัญหาของ การยกระดับวิชาชีพครูด้านการควบคุมและส่งเสริม วิชาชีพครู	37
3 วิธีดำเนินการวิจัย	41
กลุ่มตัวอย่าง	41
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	49

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	51
การวิเคราะห์ข้อมูล	52
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	53
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร	53
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	74
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม	86
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	139
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	139
วิธีดำเนินการวิจัย	139
สรุปผลการวิจัย	140
อภิปรายผลการวิจัย	155
ข้อเสนอแนะ	164
บรรณานุกรม	167
ภาคผนวก	174
ประวัติผู้เขียน	190

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	การเปรียบเทียบตำแหน่งครูที่หน่วยงานใช้ครูภาครัฐบาลตั้งรับกับผู้สำเร็จการศึกษาฝึกหัดครู ปี 2525-2528	17
2	จำนวนของครูที่มีวุฒิทางครูและไม่มีวุฒิทางครู จำแนกตามสังกัด ปีงบประมาณ 2527	20
3	รายชื่อโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	45
4	รายชื่อโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษาส่วนกลางกรุงเทพมหานครที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	47
5	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามประเภทของกลุ่มตัวอย่าง	52
6	ความคิดเห็นของผู้ผลิตครู ผู้ใช้ครู และผู้ประกอบวิชาชีพครูต่อความสำคัญของวิชาชีพครู	87
7	ความคิดเห็นของผู้ผลิตครู ผู้ใช้ครู และผู้ประกอบวิชาชีพครูต่อปัญหาของวิชาชีพครูในด้านการผลิตครู	90
8	ความคิดเห็นของผู้ผลิตครู ผู้ใช้ครู และผู้ประกอบวิชาชีพครูต่อปัญหาของวิชาชีพครูในด้านการสอบบรรจุครู	93
9	ความคิดเห็นของผู้ผลิตครู ผู้ใช้ครู และผู้ประกอบวิชาชีพครูต่อปัญหาของวิชาชีพครูในด้านตัวครู	95
10	ความคิดเห็นของผู้ผลิตครู ผู้ใช้ครู และผู้ประกอบวิชาชีพครูต่อปัญหาของวิชาชีพครูในด้านมาตรฐานวิชาชีพครู	99
11	ความคิดเห็นของผู้ผลิตครู ผู้ใช้ครู และผู้ประกอบวิชาชีพครูต่อแนวทางการยกระดับวิชาชีพครูด้านการควบคุมการผลิตครู	101

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
12	ความคิดเห็นของผู้ผลิตครู ผู้ใช้ครู และผู้ประกอบวิชาชีพครูต่อแนวทางการ ยกระดับวิชาชีพครูด้านการควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครู	104
13	ความคิดเห็นของผู้ผลิตครู ผู้ใช้ครู และผู้ประกอบวิชาชีพครูต่อแนวทางการ ยกระดับวิชาชีพครูด้านการส่งเสริมวิชาชีพครู	112
14	จำนวนความถี่และ เหตุผลของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เห็นด้วยกับความสำคัญของ วิชาชีพครู	116
15	จำนวนความถี่และ เหตุผลของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เห็นด้วยกับปัญหาของ วิชาชีพครูในด้านการผลิตครู	119
16	จำนวนความถี่และ เหตุผลของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เห็นด้วยกับปัญหาของ วิชาชีพครูในด้านการสอบบรรจุครู	122
17	จำนวนความถี่และ เหตุผลของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เห็นด้วยกับปัญหาของ วิชาชีพครูในด้านตัวครู	123
18	จำนวนความถี่และ เหตุผลของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เห็นด้วยกับปัญหาของ วิชาชีพครูในด้านมาตรฐานวิชาชีพครู	127
19	จำนวนความถี่และ เหตุผลของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เห็นด้วยกับแนวทางการ ยกระดับวิชาชีพครูในด้านการควบคุมการผลิตครู	129
20	จำนวนความถี่และ เหตุผลของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เห็นด้วยกับแนวทางการ ยกระดับวิชาชีพครูในด้านการควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครู	131
21	จำนวนความถี่และ เหตุผลของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เห็นด้วยกับแนวทางการ ยกระดับวิชาชีพครูในด้านการส่งเสริมวิชาชีพครู	137